

ƏQLİ MÜLKİYYƏT (ƏM) HÜQUQLARINA DAİR KONVENSIYALARIN ƏHƏMİYYƏTİ: HƏMİN KONVENSIYALARDA BƏZİ NÜANSLARA BAXIŞ

Xülasə

Məqalə Əqli Mülkiyyət (ƏM) hüquqlarının təkamülünü tədqiq edir, onların gildiya qaydalarından müasir beynəlxalq konvensiyalara qədər tarixi inkişafını izləyir. O, qlobal iqtisadiyyatda ƏM-in artan əhəmiyyətini vurğulayır, xüsusilə ƏM-in TRIPS Sazişi vasitəsilə Ümumdünya Ticarət Təşkilatının çərçivəsinə daxil edilməsi ilə vurğulanır. Məqalədə Paris və Bern Konvensiyaları da daxil olmaqla əsas beynəlxalq müqavilələr və onların patentlərin, ticarət nişanlarının və müəllif hüquqlarının qorunmasındakı rolu araşdırılır. O, həmçinin bu qanunvericilik bazalarının yaradıcıların və yenilikçilərin dəyişən ehtiyaclarına necə uyğunlaşdığını və qlobal ticarət və texnoloji tərəqqi üçün təsirlərini müzakirə edir. ƏM hüquqlarının davam edən təkamülü yaradıcılığı təşviq etmək və əqli əməyin bəhrələrini qorumaq arasında davamlı balanslaşdırma aktını əks etdirir.

***Açar sözlər:** Əqli Mülkiyyət hüquqları, Paris və Bern Konvensiyaları, əmtəə nişanları, müəllif hüquqları, patentlərdən istifadənin tənzimləməsi*

Günəl Mustafayeva
Academy of Justice of the Ministry of Justice
of Azerbaijan Republic
mustafayevagunel190@gmail.com

The importance of conventions on intellectual property (ip) rights: looking at some nuances of those conventions

Abstract

The article explores the evolution of Intellectual Property (IP) rights, tracing their historical development from guild rules to modern international conventions. It emphasizes the growing importance of IP in the global economy, particularly highlighted by the inclusion of IP in the World Trade Organization's framework through the TRIPS Agreement. The article examines key international treaties, including the Paris and Bern Conventions, and their role in protecting patents, trademarks, and copyrights. It also discusses how these legal frameworks have adapted to the changing needs of creators and innovators, and the implications for global trade and technological advancement. The ongoing evolution of IP rights reflects a continuous balancing act between encouraging creativity and safeguarding the fruits of intellectual labor.

***Keywords:** Intellectual Property rights, Paris and Berne Conventions, trademarks, copyright, regulation of use of patents*

Giriş

Əqli mülkiyyət (ƏM) hüquqlarının tarixi gildiya qaydalarının təkamülü, senzura və yerli sənaye və kommersiya etikasını təşviq etməyə yönəlmiş hökumət təşəbbüsləri ilə iç-içə olan mürəkkəb bir hekayədir. Xüsusilə sənaye inqilabı zamanı, yaradıcılığın və texnoloji irəliləyişlərin inkişaf etdiyi bir dövrdə əhəmiyyətli olur. Sənayelər və yaradıcılıq sektoru genişləndikcə, intellektual əməyin bəhrələrini qorumaq üçün müstəsna hüquqlara ehtiyac getdikcə daha aydın görünürdü. Bu məqalə qlobal ƏM mənzərəsini formalaşdıran əsas beynəlxalq müqavilə və konvensiyaları araşdıraraq ƏM hüquqlarının tarixi inkişafını araşdırır.

Əqli mülkiyyət hüquqlarının qorunmasına ehtiyac ədəbiyyat sahəsində də hiss olunurdu, burada müəlliflər və musiqiçilər yazılı məzmunu asanlıqla təkrarlamaq bildiklərinə görə müqayisəli müdafiə tələb edirdilər. Bu tələblərə cavab vermək üçün dövlətlər patentlər, müəlliflik hüququ və ticarət nişanları ilə bağlı qanunlar kimi qanunvericilik aktları qəbul etmişlər. Başlanğıcda bu qanunlar milli miqyasda idi, yəni bir dövlətin hüduqları daxilində müdafiəni təmin edirdi. Qlobal ticarətin genişlənməsi nəticəsində yaradıcılar və innovatorlar başa düşdülər ki, bazar potensialını genişləndirmək və yaradıcılıq cəhdlərindən maksimum yararlanmaq üçün beynəlxalq müdafiəyə ehtiyac duyurlar. Bundan əlavə, onlar bir neçə ticarət bölgəsinin hər hansı birində müştərilərlə əlaqə saxlamaq üçün etibarlı və ardıcıl ticarət nişanları tələb edirdilər. Bu, müxtəlif səviyyələrdə müqavilə və konvensiyaların yaradılması ilə nəticələndi: ikitərəfli, regional və çoxtərəfli (Graeme, 2004: 143)

Qeyd edək ki, sənaye mülkiyyətinin mühafizəsi haqqında 1883-cü ildə Paris Konvensiyası və 1886-cı ildə Ədəbi və İncəsənət Əsərlərinin Mühafizəsi üzrə Bern Konvensiyaları ilkin olaraq ayrı-ayrı bürolar tərəfindən idarə olunurdu. 1886-cı ildə qəbul edilmiş Bern Konvensiyasının ilk Aktı çox məhdud və pragmatik bir sənəd olsa da, əsas etibarlı ilə müəlliflərin öz ədəbi və bədii əsərlərində milli rəftar prinsipinin tətbiqi yolu ilə üzvlərin ərazilərində müdafiəsinin əldə edilməsinə yönəlmiş bir sənəd idi (Daniel, Gervais, Milton, 2015: 6). Lakin 1893-cü ildə bu bürolar birləşərək Əqli Mülkiyyətin Mühafizəsi üzrə Birləşmiş Beynəlxalq Büro yaratdı. 1967-ci ildə Beynəlxalq Münasibətlər və İctimai Siyasət Bürosu qlobal iqtisadiyyatda əqli mülkiyyətin (ƏM) əhəmiyyəti artdıqca və daha çox razılaşmalar əldə etdikcə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ixtisaslaşmış qurumu olan Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatına (ÜƏMT) çevrildi. əlavə edildi. 2007-ci ildən Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının (ÜƏMT) 184 üzv dövləti var və digər konvensiyalarla yanaşı, Paris və Bern Konvensiyalarını da idarə edir. ÜƏMT həmçinin əqli mülkiyyət hüququ üzrə konfransların təşkilində iştirak edir, burada yeni müqavilələrin və ya mövcud konvensiyalara düzəlişlərin zəruriliyi ilə bağlı müzakirələr aparılır. 19-cu əsrdən əqli mülkiyyət standartlarının qüsurlarını vurğulayaraq, 20-ci əsr dünya ticarətində əhəmiyyətli artımın şahidi oldu. Bunun nəticəsi olaraq 1994-cü ildə Əqli Mülkiyyət Hüquqlarının Ticarətlə Əlaqədar Aspektləri üzrə Saziş (TRIPS) yeni yaradılmış Ümumdünya Ticarət Təşkilatının (ÜTT) çərçivəsinə daxil edilmişdir. TRIPS qanunlara mühüm əlavə idi, qlobal ticarəti idarə edir və Paris və Bern Konvensiyaları ilə müəyyən edilmiş bir çox konsepsiyaları inkişaf etdirdi. Onun ən mühüm komponentləri əqli mülkiyyətin müxtəlif növləri üçün mühafizənin əsas standartlarının müəyyən edilməsi, bu standartların Ümumdünya Ticarət Təşkilatının bütün üzv dövlətlərinə universal tətbiqi və mübahisələrin həlli prosesidir.

Paris Konvensiyası adlanan mühüm beynəlxalq konvensiya sənaye mülkiyyətini, o cümlədən ticarət nişanlarını və patentləri qlobal şəraitdə qorumaq məqsədi daşıyır. Üzv dövlətlərdə innovatorlara və müəssisələrə ədalətli münasibəti təmin etmək üçün o, bir sıra mühüm meyarları müəyyən edir. 2-ci maddədə təsbit edilən “milli rejim” ideyası Konvensiyanın əsasını təşkil edir. Bu konsepsiyaya görə, hər bir üzv ölkə xarici vətəndaşlara öz vətəndaşlarına verdiyi müdafiə dərəcəsini verməlidir. Məsələn, Braziliyada fransız ixtiraçılar Braziliya ixtiraçıları ilə eyni patent hüquqlarına malik olmalıdırlar. Konvensiyanın 4-cü maddəsinin patent prioritet tarixləri ilə bağlı yanaşması digər mühüm xüsusiyyətdir. Bu qanuna əsasən, mənşə ölkəsində patent verən ixtiraçı, digər üzv ölkələrdə ilkin təqdim etmə tarixini saxlayaraq, bir il ərzində bunu təkrar edə bilər. Xarici patent mühafizəsi əldə etmək istəyən şəxslər üçün bu bənd vacibdir, çünki bu müddət ərzində ixtiraçının hüquqlarını qoruyur. Müxtəlif dövlətlərdə patentlərin müstəqilliyi Konvensiyada daha da vurğulanır. Bu o deməkdir ki, bir üzv ölkədə patentin statusu onun digər ölkədə etibarlılığı ilə əlaqəsi yoxdur. Buna görə də, ixtiraçının ixtirası öz ölkəsində etibarsız elan edilərsə, digər dövlətlərdəki patent avtomatik olaraq təsirlənmir. Bundan əlavə, Konvensiya ixtiraçının adının patent müraciətində qeyd edilməsini və patent xərclərinin güzəşt müddəti ərzində ödənilməsinə tələb edir. Ən çətin hissələrdən biri olan 5-ci Maddə üzv dövlətlərin patentlərdən istifadəni tənzimləmə yollarını araşdırır. Bunlar rəqabət əleyhinə hərəkətləri qadağan edən və patentin digər tərəflər tərəfindən istifadə edilməsinə icazə verən məcburi lisenziyalaşdırma qaydalarını müəyyən edən maddələrdən ibarətdir. Patentin müsadirəsi son çarə sayılır və yalnız müəyyən hallarda icazə verilir. Bütün bu ehtiyat tədbirləri olsa belə, Paris Konvensiyası hər bir məsələni əhatə etmir. Bu, üzv

hökumətləri patent hüquqlarını tanımağa məcbur etmir və çoxsaylı yurisdiksiyalarda qorunmanın əldə edilməsi xərclərini aşağı salmır. Maraqlıdır ki, Konvensiyanın tərtibində ciddi şəkildə iştirak edən və onun inzibati qərargahı kimi fəaliyyət göstərən İsveçrənin Konvensiya ilkin qəbul edildiyi zaman patent qanunu yox idi və yalnız bir neçə il sonra qəbul edildi. İxtiraçıların maraqlarını üzv dövlətlərin daha ümumi məqsədləri ilə uyğunlaşdırmaqla Paris Konvensiyası mahiyyətə bütün dünyada sənaye mülkiyyəti hüquqlarını müdafiə etmək üçün ədalətli və qərəzsiz mexanizm yaratmağa çalışır (Laurence, Helfer, 2007:45).

1970-ci ildə Patent Əməkdaşlığı Müqaviləsinin (PCT) yaradılması bir neçə ölkədə patentlərin alınması prosesini xeyli asanlaşdırdı. Onun geniş şəkildə məqbul olduğunu 2006-cı ilə qədər malik olduğu 134 iştirakçı dövlət sübut etdi. Korporasiyalara və ixtiraçılara bir neçə ölkədə patent mühafizəsi üçün vahid ərizə təqdim etmək imkanı verməklə, PCT hər iki tərəf üçün proseduru sadələşdirir. PCT üzrə ərizə təqdim edərkən tərəf, əvvəllər dərc edilmiş ixtiralar və ya patentləşdirilən ixtiralarla müqayisə edilə bilən konsepsiyalar üçün beynəlxalq axtarış aparmaq üçün müqavilədə göstərilənlər siyahısından patent idarəsini seçir. Bundan sonra, bu ofis bütün üzv dövlətlərə tətbiq olunan standartlardan istifadə edərək ixtiranın patent qabiliyyətini qiymətləndirdiyi ilkin hesabat dərc edir. Bu məlumatı aldıqdan sonra namizədə bir neçə variant təqdim olunur. Əgər perspektivlər əlverişsiz görünürsə, onlar ərizəni geri götürməyi seçə, daha ətraflı təhlil tələb edə və ya ərizə və hesabatın müdafiə üçün seçdikləri ölkələrin patent idarələrinə göndərilməsi ilə irəliləyə bilərlər. Yayılmadan sonra ərizə regional dillərə tərcümə edilir və sonradan hər bir üzv dövlətin patent idarələri tərəfindən ayrıca idarə olunur. Hər bir ölkə patent verilib-verilməməsi ilə bağlı son söz sahibi olsa da, PCT proseduru hər bir ölkəyə fərdi olaraq müraciət etmək xərclərini asanlaşdırır və azaldır. Bu, həmçinin namizədlərə ehtiyac duyacaqları tərcümələrə hazırlaşmaq üçün daha çox vaxt verir.

Əmtəə nişanlarına münasibətdə Konvensiyalar. Paris Konvensiyası, Madrid Sazişi və Madrid Protokolu bir çox ölkədə əmtəə nişanlarının qorunması üçün standartlaşdırılmış təlimatların yaradılmasında mühüm rol oynayan beynəlxalq səviyyədə tanınmış çərçivələrdir. Bu müqavilələr qlobal miqyasda əmtəə nişanlarının qorunmasının asanlaşdırılması və uyğunlaşdırılmasında mühüm alətlər rolunu oynayır. Paris Konvensiyası ticarət nişanları ilə bağlı müxtəlif mühüm müddəaları əhatə edir. Milli rejim prinsipi xarici əmtəə nişanlarının hər bir üzv ölkə daxilində yerli ticarət nişanları ilə bərabər qorunma almasına zəmanət verir. Müstəqil Qeydiyyatlar prinsipi- Müəyyən bir ölkədə əmtəə nişanının qeydiyyatı prosesi onun hər hansı digər ölkədə qeydiyyata alınmasından asılı deyil. Konvensiya müxtəlif vasitələrlə patentlərlə müqayisədə əmtəə nişanları üçün daha möhkəm təminat təmin edir: “Tanınmış Nişanlar” kimi tanınan müddəa üzv ölkələrə qeydiyyat statusundan asılı olmayaraq, müvafiq yurisdiksiyaları daxilində əhəmiyyətli dərəcədə tanınmış əmtəə nişanlarına hüquqi mühafizənin təmin edilməsi üçün mandat verir. “Telle quelle” kimi tanınan müddəa müəyyən bir ölkədə qeydə alınmış əmtəə nişanının xüsusi istisnalar nəzərə alınmaqla digər üzv dövlətlərdə orijinal formada tanınmalı və qəbul edilməli olduğunu nəzərdə tutur. Madrid Sazişi və Protokolu əmtəə nişanlarının qeydiyyatı prosedurlarının səmərəliliyinin artırılmasına xidmət edir. Madrid Sazişi bir çox yurisdiksiyalarda əmtəə nişanının qeydiyyatı prosedurunun sadələşdirməyə yönəlmiş beynəlxalq müqavilədir. Əmtəə nişanının sahibi öz ölkəsində əmtəə nişanı üçün mühafizə əldə etdikdən sonra beynəlxalq ərizə təqdim etməklə bu mühafizəni digər üzv dövlətlərə də genişləndirmək imkanı əldə edir. Madrid Protokolu əmtəə nişanlarının qeydiyyatının kommersiya fəaliyyətlərində markanın faktiki istifadəsindən asılı olduğu Birləşmiş Ştatlar kimi ölkələrin xüsusi ehtiyaclarını qarşılamaq üçün yaradılmış hüquqi çərçivədir. Protokolun müddəalarına görə, müəyyən edilmiş çərçivəyə daxil olmaq üçün müəyyən edilmiş nişandan istifadə etmək niyyətinin sadəcə ifadəsi qənaətbəxş hesab olunur (Laurence, Helfer, 2004: 210).

Müəllif hüquqlarına münasibətdə Konvensiyalar. Yalnız müəllif hüquqlarının qorunmasına aid olan Bern Konvensiyası Paris Konvensiyasından əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir. Paris Konvensiyası kimi, Bern Konvensiyası da milli rəftar prinsipini göstərirdi (Maddə 5). Bununla belə, Paris Konvensiyasından fərqli olaraq, Bern Konvensiyası əqli mülkiyyət hüquqlarının qorunması üçün daha sərt meyarlar müəyyən edir. Bundan əlavə, Bern Konvensiyası öz müddəalarını üzv dövlətlərin adı sakinləri olan şəxslərə və öz əsərlərini ilkin olaraq üzv ölkədə dərc edən və ya eyni

vaxtda orada dərc edən hər hansı müəllifə şamil edir. Bundan əlavə, Paris Konvensiyası ilk növbədə utilitar əsaslara əsaslanan mühafizənin təmin edilməsinə diqqət yetirir. Bunun əksinə olaraq, Viktor Hüqonun təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş Bern Konvensiyası müəllifin şəxsiyyətinə daha dərinlən diqqət yetirilməsini və onların əsərlərinə nəzarəti həyata keçirmək, eləcə də onunla əlaqə saxlamaq bacarığını nümayiş etdirir. Buna görə də, Bern Konvensiyası yaradıcılardan öz hüquqlarını qorumaq üçün qanuni təmsilçiliyə müraciət etmələri tələb olunmayan bir çərçivə yaradır. Konvensiya ölkələrə müəllif hüquqlarının qorunması üçün qeydiyyat tələbi, nüsxələrin saxlanması və ya qorunma barədə bildirişin təqdim edilməsi kimi şərtlərin qoyulmasını açıq şəkildə qadağan edir. Nəticədə, müəllif hüquqlarının qorunması Bern Konvensiyasının bütün üzvlərinə avtomatik olaraq verilir. Əvvəlki bölmələrdə patentlər və ticarət nişanları üçün təsvir edilən prosesdən fərqli olaraq, ardıcıl müraciət prosesi üçün heç bir tələb yoxdur. Bununla belə, Bern iqtisadi maraqları nəzərə almır. 9-cu maddəyə əsasən, üzv dövlətlər əsərlərin icazəsiz təkrar istehsalının istənilən formasından qorunmalıdır. Bundan əlavə, hər hansı icazəsiz ictimai ifa, yayım və ictimai oxunuş hallarından qorunmaq vacibdir. Bundan əlavə, bu mühafizə geniş ictimaiyyətə bu hadisələrin sonrakı ötürülməsini əhatə etmək üçün genişləndirilməlidir. Məsələn, əvvəllər icazə verilmiş yayımın müvafiq icazə alınmadan təkrar yayımlanması yolverilməzdir. Bundan əlavə, üzvlər hər hansı icazəsiz dəyişikliklərin və tərcümələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər görməlidirlər. Ədəbiyyat və incəsənət əsərlərinin əksəriyyətində müəllif hüquqlarının qorunması müddəti müəllifin ömrü ilə müəyyən edilir və onların vəfatından sonra ən azı əlli il davam etməsi tələb olunur (Maddə 72). 1971-ci ildə Bern müəyyən şərtlər daxilində mühafizə olunan əsərlərin tərcüməsi və təkrar istehsalı üçün müəyyən ölkələrə məcburi lisenziyalar verməyə icazə verən xüsusi müddəaları özündə əks etdirən Əlavə təqdim etdi. Bununla belə, qeyd etmək vacibdir ki, bu lisenziyalar yalnız tələbin yerinə yetirilməsi üçün əgəlabatan müddət ərzində adekvat kompensasiya təmin edildikdə verilə bilər. Amma qeyd etmək lazəmdər ki, Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının Müəllif Hüquqları Müqaviləsi (WCT) Bern Konvensiyasında müəyyən edilmiş prinsipləri genişləndirən beynəlxalq müqavilədir. Bern Konvensiyası ilk növbədə ədəbi və incəsənət əsərlərinin mühafizəsini nəzərdə tutsa da, WCT bu müddəaları daha da inkişaf etdirir və işləyib hazırlayır. Rəqəmsal texnologiya dövrünə aid olan xüsusi mülahizələri əhatə edir. Müqavilə, bu əsərlərin rəqəmsal domen daxilində qorunmasının zəruriliyini qəbul edərək, yaradıcı quruluş nümayiş etdirən kompüter proqramlarının və verilənlər bazalarının qorunması üçün xüsusi müddəaları təmin edir. İnnovasiyanın cəmiyyət üçün əhəmiyyəti aydındır və o da aydındır ki, cəmiyyət sahibkarları innovasiyaya həvəsləndirmək üçün kifayət qədər mükafat təmin etməli, bununla da onların vaxt və resurslara sərmayələrini geri qaytarmalı və müəyyən mənfəət əldə etməlidir (Galloway, Sithigh, Griffiths, 2010) İctimai giriş nəzarəti müəlliflərə əsərlərinin geniş ictimaiyyət üçün əlçatan olmasını müəyyən etmək üçün müstəsna səlahiyyət verən hüquqi müddəaya aiddir. Bu hüquq müəlliflərə öz yaradıcılıq əsərlərinin yayılması və yayılması üzərində nəzarəti həyata keçirmək səlahiyyəti verir. Bu, bu əsərlərə ictimai çıxışın vaxtını və yerini müəyyən etmək səlahiyyətini əhatə edir (6).

Yekun olaraq, Uruqvay Raunduna əqli mülkiyyətin daxil edilməsi dünya ticarət sisteminin məhsul ticarətinə diqqətindən böyük bir dəyişikliyi ifadə etdi. Nəticə olaraq, post-sənaye informasiya əsrində əqli mülkiyyət yeni yaradılmış Ümumdünya Ticarət Təşkilatına daxil olmaq üçün kifayət qədər vacib hesab olunurdu. Nəhayət, TRIPS Sazişi on doqquzuncu əsr əqli mülkiyyət müqavilələrinin, patentlər və ticarət nişanları üzrə Paris Konvensiyasının və müəllif hüquqlarına dair Bern Konvensiyasının əsas müddəalarını özündə birləşdirir (7). TRIPS Müqaviləsi bütün dünyada əqli mülkiyyət hüquqlarını qoruyur və tətbiq edir. Aydındır ki, əqli mülkiyyət hüquqları yeni öhdəliklər yaratmışdır. Bu öhdəliklərə patentlərin geniş çeşiddə məhsul və proseslər üçün əlçatan olması, proqram təminatı və coğrafi göstəricilər kimi qeyri-maddi aktivlərin qorunması və saxtəkarlığa və qəsdən pozuntuya görə cinayət cəzaları da daxil olmaqla güclü milli icra prosedurlarının həyata keçirilməsi daxildir (8).

Nəticə

ƏM hüquqlarının təkamülü hüquqi müdafiə və texnoloji innovasiyalar arasında qarşılıqlı əlaqəni əks etdirən qlobal iqtisadi çərçivənin kritik aspektini təmsil edir. Gildiya qaydalarından beynəlxalq müqavilələrə qədər, ƏM hüquqlarının səyahəti yaradıcıların, yenilikçilərin və qlobal bazarın dəyişən ehtiyaclarına uyğunlaşma və cavablardan biri olmuşdur. Sazişlər nəinki sərhədlər boyu əqli əməyin mühafizəsi üçün möhkəm struktur təmin etdi, həm də beynəlxalq iqtisadi dialoqlarda ƏM-ə baxış və rəftarda əhəmiyyətli dəyişikliyə işarə etdi. Dünya texnoloji və iqtisadi cəhətdən təkamül etməyə davam etdikcə, ƏM hüquqlarının hekayəsi, şübhəsiz ki, qlobal mənzərədəki yeni çağırışlara və imkanlara uyğunlaşaraq açılmağa davam edəcəkdir.

Ədəbiyyat

1. Graeme, B. (2004). Dinwoodie, International Intellectual Property Law and Policy, 143 p.
2. Daniel, J., Gervais, Milton, R. (2015). International Intellectual Property, 6 p.
3. Laurence, R., Helfer, U.C., Davis, L. (2007). 'Toward a Human Rights Framework for Intellectual Property', 971, 45 p.
4. Laurence, R., Helfer. (2004). 'Regime Shifting: The TRIPS Agreement and New Dynamics of International Intellectual Property Lawmaking', 29 Yale J. Int'l L, 210 p.
5. Galloway, J., Sithigh, D.M., Griffiths, A. (2010). Aisling McMahon "Modern Intellectual Property Law", sector 1.5.1
6. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/bern-convention.html>
7. https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=080000028011642b&clang=_en
8. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/wto-agreement-on-trade-related-aspects-of-intellectual-property.html>

Göndərilib: 14.09.2023

Qəbul edilib: 09.11.2023